

2. Вилков В. Ю. Аксиоматика политико-философской модели национального и национально-государственного строительства Юргена Хабермаса / В. Ю. Вилков // Вопросы философии. – 2017. – № 2. – С. 5–17.

3. Хабермас Ю. Европейское национальное государство: его достижения и пределы. О прошлом и будущем суверенитета и гражданства / Ю. Хабермас // Нации и национализм. – М. : Праксис, 2002. – С. 364–380.

4. Хабермас Ю. Постнациональная констелляция и будущее демократии / Ю. Хабермас // Политические работы. – М. : Праксис, 2005. – С. 327–328.

5. Право и национальные традиции : материалы «круглого стола» // Вопросы философии. – 2016. – № 12. – С. 5–42.

Тетюшева Ольга Юріївна, здобувач
ступеня вищої освіти магістр
Національної академії внутрішніх справ

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Реформування правоохоронної системи України, практичні потреби поліції, яка здійснює активну роботу з розслідування злочинів та їх профілактики, зумовили посилення інтересу до психологічних аспектів злочинів і злочинності.

Психологічна підтримка оперативних заходів і слідчих дій є комплексом організаційних, просвітницьких, психологічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності працівників поліції у процесі розкриття та розслідування злочинів, яка здійснюється шляхом надання відповідних психологічних консультацій працівникам поліції, проведення кримінального профайлінгу під час оперативних заходів і слідчих дій.

Кримінальним профайлінгом прийнято вважати діяльність психологів, спрямовану на вивчення, аналіз і виявлення особистісних особливостей злочинців, їхніх жертв, спільних відносин, мотивації та дій під час учинення злочину, з метою попередження та розкриття злочинів. Використання

кримінального профайлінгу в протидії злочинності на сучасному етапі відкриває нові можливості для отримання цінної оперативної значущої інформації, профілактики та припинення злочинних дій. Як робоча гіпотеза, що закладена в концепції застосування кримінального профайлінгу під час розкриття злочинів, зазначимо відомі наукові факти про те, що протиправні дії здійснюються особою, яка перебуває в «особливому» психічному стані, на тлі вираженого емоційного й нервово-психічного напруження, яке обумовлює її поведінкові реакції. Вивчення цих «особливих» психічних станів, їх систематизація, пошук взаємозалежності та взаємозумовленості цих станів із факторами зовнішнього середовища й функціональним статусом, криміналістичними ознаками злочину на практиці дають змогу суттєво звузити коло підозрюваних і значно ефективніше використовувати наявні сили та засоби під час розшуку злочинців.

Робота психолога-профайлера має бути зосереджена на особистості злочинця, його психологічному портреті, що передбачає:

- аналіз системи відомостей про психологічні, соціальні, біографічні, демографічні ознаки особи (чи групи осіб), що є важливими з погляду виявлення та кримінальної ідентифікації;

- застосування психолого-криміналістичного методу вивчення особистості злочинця як суб'єкта антигромадського діяння, що вимагає системного розкриття соціально-психологічних якостей людини, яка винна в учиненні кримінального караного діяння. Це потребує характеристики особливостей психічного складу людини, що виражають її внутрішні передумови здійснення цього діяння, чинники їх формування та шляхи виправлення.

Такий напрям роботи вимагає від психолога глибоких знань не лише психології особистості, а й юридичної психології, патопсихології, медичної психології, знання основ криміналістики, кримінально-процесуального законодавства тощо. Для якісного виконання обов'язків психолог-профайлер повинен мати додаткову підготовку, що виходить за межі потреб служби кадрового забезпечення.

Нині організаційно-методичне керівництво та координацію функціонування системою психологічного

забезпечення в Національній поліції України здійснюють підрозділи кадрового забезпечення органів і підрозділів Національної поліції України. Отже, у територіальному підрозділі поліції посада «психолог» є складовою підрозділу кадрового забезпечення, а сам психолог підпорядкований начальнику сектору (відділу) кадрового забезпечення та керівнику відділення (відділу) поліції. Під час організації роботи психолога безпосередній керівник надаватиме пріоритет завданням по лінії кадрового забезпечення, а питання психологічного супроводження оперативних заходів і слідчих дій матимуть другорядне значення. Крім того, ні керівник слідчого підрозділу, ні керівник кримінальної поліції не матимуть змоги координувати роботу психолога, що може призвести до конфліктних ситуацій.

На одного психолога нині має припадати до 400 поліцейських, хоча на практиці ця кількість буває значно більшою. За таких навантажень якісне виконання психологом своїх службових обов'язків потребує значних зусиль, часу та високого рівня професіоналізму, а поєднання психологічного супроводження діяльності поліцейських із кримінальним профайлінгом злочинців може залишитися тільки на сторінках нормативних документів.

Отже, вбачається доцільним розмежування цих двох напрямів роботи психолога – роботу психолога служби кадрового забезпечення та психолога-профайлера. У межах реформування підрозділів кримінальної поліції та слідчих підрозділів в Україні вже стартували експериментальні проекти поліцейських-детективів, які у своїй діяльності поєднують функції обох служб. Доповнення роботи служби детективів спеціально підготовленими психологами-профайлерами було б логічним і доречним, а в поєднанні з іншими засобами змогло б підвищити ефективність розшуку злочинців, позитивно вплинути на кількість розкритих злочинів на території України та їх попередження, підвищити якість роботи поліції загалом.